

Innst. S. nr. 196

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

St.meld. nr. 27 (2004-2005)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om opplæringen innenfor kriminalomsorgen

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

Departementet går i meldingen inn for å styrke opplæringen for de innsatte i norske fengsler. Viktige tiltak i meldingen er bedre mulighet for tilpasset opplæring, større vekt på yrkesfaglig utdanning og oppfølging etter fengselsopphold. Dagens modell for forvaltnings-samarbeid videreføres.

Meldingen er en oppfølging av vedtak i Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2004, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2003-2004) og Budsjett-innst. S. nr. 12 (1997-1998). Departementet legger den strategien som nå følges for kvalitetsutvikling i grunnopplæring, jf. Innst. S. nr. 268 (2003-2004) om St.meld. nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring, til grunn også for opplæringen innenfor kriminalomsorgen. Viktig her er en inkluderende og likeverdig opplæring og kompetanseheving for lærere og instruktører. Ellers bygger meldingen på de årlige rapportene fra fylkesmannen i Hordaland og en omfattende, forskningsbasert evaluering av fengselsundervisningen, med data fra 2000-2002. Det er også laget en kartleggingsrapport om innsattes utdanningsbakgrunn og -ønsker.

Departementets vurderinger og forslag bygger i stor grad på evalueringsrapportene. Departementet ser det som viktig at innholdet i opplæringen er det samme, og gir sammen kompetanse, som i skoleverket ellers. Dette bidrar til at den innsatte kan leve et liv uten ny kriminalitet etter endt straffegjennomføring. Departementet viser til at innsatte oppgir å ha ulike lærevan-sker, og vil iverksette et pilotprosjekt for å utvikle målrettet tilpasset opplæring. Videre vil veilednings-materiell bli utarbeidet for å bedre norskopplæringen

for minoritetsspråklige i fengsel. Departementet vil følge arbeidet til det sentrale forumet som ser på løsninger for bruk av IKT i fengselsundervisningen, og vurdere behov for ytterligere innsats. Fengsel, Aetat og skole må lokalt legge til rette for deltakelse i høyere utdanning.

Et viktig virkemiddel i meldingen er at det skal tilbys realkompetansevurdering av innsatte som har rett og ønsker det. På den måten vil en få kartlagt hva slags utdanning den enkelte har behov for. Vurderingen vil også gi verdifull dokumentasjon etter endt soning. Departementet vil derfor gjennomføre et pilotprosjekt. Dette går ut på at domfelte umiddelbart etter avsagt dom får tilbud om realkompetansevurdering og også tilbud om et helhetlig utdanningsløp som begynner før soning og fortsetter både under og etter soning. Departementet vil videre gjennomføre et pilotprosjekt om oppfølgingen av utdanning etter løslatelse.

Av i alt 47 fengsler er det i dag 13 som ikke gir tilbud om opplæring. Departementet vil se nærmere på behovet for å gi opplæring også ved disse fengslene.

Departementet mener at arbeidsdriften og driften av fengselet kan utnyttes bedre som læresteder for yrkesfaglig opplæring. Departementet foreslår tiltak for å utvide tilbudet om yrkesfaglig utdanning. God yrkesfaglig utdanning gir bedre muligheter for arbeid når fengselsoppholdet er tilbakelagt.

Departementet legger opp til kompetanseheving for lærerne i fengselsundervisningen, særlig innenfor tilpasset opplæring der behovet for kompetanse er stort.

Departementet gjennomgår organiseringen av opplæringen innenfor kriminalomsorgen i meldingen. Den lokale skolens rolle og arbeidsmåte drøftes bl.a. med hensyn til rådgivning, dokumentasjon av delkompetanse, hospiteringsordninger og fokus på unge innsatte. Departementet mener god opplæring i fengsel forutsetter tverretattlig samarbeid. Det legges opp til regional erfaringsspredning. Departementet mener opplæringen innenfor kriminalomsorgen må integreres i Utdanningsdirektoratets ordinære tilsyns- og utviklings-

arbeid. Når det gjelder realkompetanse og voksenpedagogikk, er VOX en naturlig samarbeidspart og bidragsyter.

Departementet gjennomgår rettighetsspørsmål i meldingen, blant annet med sikte på å sikre rettighetene til utenlandske innsatte. I forhold til ressursbruk er det lagt særlig vekt på rettighetene til innsatte som ikke har skoletilbud. Departementet vil arbeide videre med å identifisere behovet for rettighetsbasert opplæring og vurdere om det er behov for å komme tilbake til dette arbeidet i forbindelse med den ordinære budsjettprosessen. Det skal også arbeides videre med å vurdere omfanget av de utenlandske fangenes rett til opplæring etter internasjonale avtaler.

Departementet mener de øvrige tiltakene i meldingen vil kunne ha visse økonomiske konsekvenser. Disse antas å kunne bli dekket innenfor gjeldende økonomiske rammer.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Fremskrittspartiet, Arne Sortevik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representantene Ursula Evje og Jan Simonsen, viser til Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 12 (2003-2004) fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 der følgende vedtak ble fattet (vedtak nr. 152 (2003-2004)):

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding om fengselsundervisningen. Meldingen må ta utgangspunkt i de utfordringer som forskningsevalueringen av fengselsundervisningen skisserer, og fremme en helhetlig tiltaks- og finansieringsplan for hvordan kvaliteten på opplæringen i kriminalomsorgen kan forbedres. Prinsippet om tilpasset opplæring må være et viktig utgangspunkt for denne planen."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, er tilfreds med at Regjeringen nå har fremmet en egen stortingsmelding om opplæringen innenfor kriminalomsorgen. Flertallet mener at opplæring innenfor kriminalomsorgen er av stor betydning. Det bidrar både til bedre rehabilitering for den enkelte og er et viktig bidrag til større trygghet i samfunnet. Et forsterket opplæringstilbud i fengslene må derfor ses som en investering for fremtiden.

Flertallet viser til at Regjeringen går inn for å styrke opplæringen for innsatte i norske fengsler gjennom å bedre den enkeltes mulighet for tilpasset opplæring. Mer målrettet opplæring, større vekt på yrkesfag-

lig utdanning og oppfølging etter avsluttet soning er viktige tiltak i denne sammenheng.

Flertallet ser det som svært viktig at meldingen målbærer ambisjoner om å utvikle opplæringstilbudene innenfor kriminalomsorgen til samme nivå som i det øvrige skoleverket. Innsatte som ønsker utdanning skal ha de samme rettigheter og ressurser som alle andre, tross frihetsberøvelsen. Flertallet mener at meldingen inneholder en rekke positive forslag som er basert på den brede forskningsbaserte evalueringen av fengselsundervisningen, og at de samlet markerer en klar forbedring av opplæringstilbudene for de innsatte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen er tilfreds med at Regjeringen gjennom meldingen har fulgt opp vedtak basert på forslag fremmet av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2003-2004) om fengselsundervisningen.

Disse medlemmer er enige i at målet for opplæringen innenfor kriminalomsorgen er det samme som for annen opplæring. Likevel mener disse medlemmer at opplæring innenfor kriminalomsorgen må ha realistiske målsettinger i forhold til den soningsmessige rammen eleven befinner seg i. Realistiske målsettinger omfatter styrking av basisferdigheter og yrkesrettet utdanning basert på realkompetanse. Disse medlemmer peker på at behov for tilpasset opplæring er særlig viktig i fengselsundervisningen, der kompetanse og forutsetninger for elevene er svært ulike og der andel elever med lese- og skrivevansker og lærevansker i matematikk er høy.

Disse medlemmer understreker spesielt fengselsundervisningens mulighet til å gi alle innsatte et grunnlag for å klare seg i samfunns- og arbeidsliv. Ikke bare for innsatte som er rettighetslever, men for alle innsatte må det derfor legges til rette for yrkesfaglig opplæring av kortere og lengre varighet, basert på realkompetanse og med bedre bruk av fengselsetatens godkjente lærebedrifter. Likevel mener disse medlemmer at rettighetslever skal og må prioriteres.

Disse medlemmer har merket seg at departementet vil videreføre prinsippet om at en nærliggende videregående skole får ansvaret for opplæring i fengsel, der den lokale skole og skoleeier i større grad må bruke et større utvalg av lærere både fra den lokale videregående skole og fra andre skoler i fylket. Disse medlemmer har merket seg at departementet ser dette som et viktig tiltak for å unngå at skolen oppfattes som en del av fengselet og utvikles i retning av en selvforsyningsmodell. Disse medlemmer deler ikke dette syn. Disse medlemmer mener tvert imot at en variant av det som kalles selvforsyningsmodell bør vurderes, og at en utvidet forbindelse mellom ordinær skole og opplæring innenfor kriminalomsorgen ikke bør finne sted. Disse medlemmer har merket seg at den såkalte importmodellen er enerådende i norske fengsler, men at de øvrige nordiske landene har valgt andre modeller. Disse medlemmer viser også til at Fremskrittspartiet ønsker at Justisdepartementet tilleg-

ges et overordnet ansvar for alle tiltak innenfor den samlede straffegjennomføringen; basert på en blanding av den såkalte selvforsyningsmodellen og kontraktsmodellen. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om organisering av samlede tiltak overfor straffedømte i en modell der Justisdepartementet tillegges et overordnet ansvar."

Disse medlemmer legger til grunn at departementet ikke bare vurderer, men aktivt gjennomfører tiltak for å klargjøre det formelle ansvaret for oppfølging etter avsluttet straffegjennomføring slik at avbrudd i utdanningstilbud kan unngås, og at dette naturlig gjøres innenfor rammen av ny modell for organisering.

2.2 Satsingsområder

Rettigheter

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, ser positivt på at meldingen tydelig understreker at de innsatte har den samme rett til opplæring som øvrige samfunnsborgere. Dette er i tråd med Den europeiske menneskerettskonvensjonen og rekommandasjoner fra Europarådet. Utenlandske fanger utgjør om lag 18 pst. av fangebefolkningen, og disse har også behov for og rett til opplæring. Flertallet er kjent med at praksis på dette området har vært svært forskjellig. Flertallet mener derfor det er klargjørende at Regjeringen går inn for at retten til opplæring for denne gruppen skal sikres, om nødvendig gjennom lov- og forskrifter for utdanningssektoren.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen understreker at for norske statsborgere gjelder rett til opplæring etter opplæringsloven. Likevel er det viktig å understreke at innenfor en straffegjennomføring som skal normaliseres innenfor sikkerhetsmessige rammer, skal straffegjennomføringslovens bestemmelser gå foran rettigheter i opplæringsloven. Disse medlemmer peker på at utvikling som generelt skjer innenfor fjernundervisning og i bruk av IKT, gjør at også innsatte vil ha gode muligheter til å kunne delta i et opplæringstilbud av god kvalitet selv om dette skjer innenfor rammen av straffegjennomføringen, også innenfor høyere utdanning for de som ønsker det.

Realkompetansevurdering

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til Innst. O. nr. 65 (2002-2003) der flertallet gikk inn for å utvide ordningen med realkompetansevurdering. Flertallet mener at mulighetene for dokumentasjon av realkompetanse er viktig for å sikre voksne nødvendig opplæring og arbeid, og at en større bruk av realkompetansevurdering vil være positivt

både ut fra et livslangt læringsperspektiv og ut fra målsettingen om et inkluderende arbeidsliv.

Flertallet mener at realkompetansevurdering vil være et særlig viktig verktøy for innsatte i norske fengsler. En slik vurdering kan kartlegge hva slags utdanning den enkelte har behov for, og samtidig være en verdifull dokumentasjon etter avsluttet soning. En realkompetansevurdering er kanskje spesielt viktig for denne gruppen, som har med seg mange ulike livserfaringer som tidligere ikke har blitt fanget opp i de tradisjonelle vurderingsformene. Flertallet ser derfor positivt på at Regjeringen vil sette i gang et pilotprosjekt med realkompetansevurdering av innsatte, hvor prinsippet om tilpasset opplæring skal legges til grunn. Det vises til at prosjektet skal følges opp med evaluering og erfaringsformidling.

Flertallet viser til at praksisen med å ta inn lærlinger i for eksempel fengselsbibliotekene og kjøkken-driften er varierende. Flertallet mener at det må tilrettelegges for at bibliotekene og kjøkken-driften i fengslet kan ha mulighet til å ta inn lærlinger, samt at disse skal være forpliktet til å ta inn lærlinger.

Bedre samarbeid mellom skole og arbeidsdrift i fengslene

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til den forskningsbaserte evalueringen, som peker på at skolene bør legge mer vekt på flere yrkesfaglige tilbud. Flere av fengselsverkstedene er godkjente som lærebedrifter, men evalueringene viser at verkstedene i fengslene bare i noen grad brukes som opplæringsarena for formell yrkesfaglig opplæring.

Flertallet er enig i at skolen i fengslet i større grad bør tilby hele eller deler av en yrkesfaglig opplæring. Dette kan f.eks. gjøres ved at skolen gir teoriopplæringen og arbeidsdriften gir praksisopplæring. Flertallet vil vise at andelen elever som ikke har de nødvendige leseferdighetene er høy i fengselsskolene og vil påpeke viktigheten av opparbeidelse av leseferdighet også for å få best utbytte av praksisopplæringen. Det bør legges langt større vekt på verkstedsdriften som opplæringsarena og legges til rette for flere lære plasser i fengselsbedriftene. Flertallet viser til at Kriminalomsorgens Sentrale Forvaltning er opptatt av at arbeidsdriften i fengslene skal være kompetansebyggende. Ved å utvikle arbeidsdriften i samarbeid med skolen, vil muligheten for individuelt tilpassede opplæringstilbud også styrkes og opplæringstilbudene vil bli flere.

Flertallet viser til at lærebedrifter i det sivile samfunn mottar tilskudd fra fylkeskommunen for hver lærling de inngår lærekontrakt med. Flertallet vil understreke at fylkeskommunen også kan bruke det statlige tilskuddet til opplæring innenfor kriminalomsorgen til tilskudd for lærlinger i fengslenes arbeidsdrift.

Kompetanseheving for lærerne i fengselsundervisningen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, er

enig med Regjeringen i at lærerne i fengsel må få tilgang til den samme kompetanseutvikling som lærerne i det ordinære skoleverket, jf. departementets strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen. Kartleggingen av de innsattes utdanningsbakgrunn og utdanningsbehov viser at et høyt antall innsatte oppgir at de har lese- og skrivevansker og lærevansker i matematikk, henholdsvis om lag 30 og 40 pst. Flertallet ser det derfor som svært positivt at Regjeringen vil igangsette et pilotprosjekt om de ulike lærevanskene blant norske innsatte, og viser til at prosjektet skal følges opp med evaluering og erfaringsformidling.

Økt satsing på IKT

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at meldingen understreker hvor viktig IKT er for den enkelte elev og for den enkelte samfunnsborger, og at IKT i fremtiden vil bli en enda viktigere del av utdanning, arbeids- og samfunnsnivå. Flertallet er enig i dette og viser til Utdannings- og forskningsdepartementets femårige plan "Program for digital kompetanse" for perioden 2004-2008, som skal søke å øke den pedagogiske bruken av IKT i læringsarbeidet, uansett utdanningsnivå, i hele utdanningssektoren.

Flertallet er tilfreds med at Regjeringen peker på at opplæring innenfor kriminalomsorgen skal være på samme nivå som ordinær utdanning og kvalifisere for videre utdanning, arbeid og mestring av dagliglivet. Flertallet mener at dette innebærer at IKT må utvikles og anvendes som læringsverktøy innenfor opplæringen. Flertallet vil peke på at det er knyttet visse sikkerhetsutfordringer til kommunikasjon gjennom nettbaserte tjenester i fengslene. Flertallet vil derfor be departementet i samarbeid med kriminalomsorgsmyndighetene finne fram til løsninger som tilfredsstiller både de pedagogiske og sikkerhetsmessige utfordringene. Flertallet vil understreke viktigheten av at også elever i fengselsundervisningen får god tilgang til IKT-kompetanse slik at undervisningen ikke utvikler seg til å bli en "annenrangs" utdanning.

Framtidig organisering av opplæringen innenfor kriminalomsorgen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at opplæringen innenfor kriminalomsorgen har en sentral organisering og finansiering, i motsetning til det ordinære skolesystemet. Dette er valgt fordi selve kriminalomsorgen også har en sentral organisering. Fra 1. januar 2005 er ansvaret for dette området delegert fra Utdannings- og forskningsdepartementet til Utdanningsdirektoratet ved Fylkesmannen i Hordaland, som siden 1. oktober 1993 har hatt det utøvende forvaltningsansvaret.

Flertallet viser til at forskningsevalueringene påviser for liten kapasitet til å drive ønsket utviklingsarbeid på sentralt nivå innenfor kriminalomsorgen. Flertallet er enig i at dette arbeidet bør styrkes i at den forvaltningsmodellen som innebærer delegering til

Fylkesmannen i Hordaland, bør videreføres. Samtidig vil flertallet understreke at det er viktig at forvaltningssamarbeidet med eksterne og interne samarbeidspartener blir ivaretatt. Flertallet er videre enig med Regjeringen i å videreføre prinsippet om at en nærliggende videregående skole skal ha ansvaret for opplæringen i fengselet. Flertallet vil også understreke fylkeskommunens drifts- og skoleeieransvar for dette området.

Utvidelse av skoleåret

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at forskningsevalueringene påviser at det er et problem både for de innsatte og for fengslet at skolen følger det ordinære skoleåret. Flertallet er derfor enig med Regjeringen når den fastslår at skoleeier og den lokale skole, innenfor avtaleverket, har ansvar for å legge til rette for å kunne tilby opplæring gjennom hele året, på en måte som ivaretar både de innsattes og ansattes behov.

2.3 Styrket opplæringstilbud innenfor kriminalomsorgen

Innholdet i opplæringen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at meldingen peker på at det bør satses langt mer på utvikling av de yrkesfaglige opplæringstilbudene i fengselsundervisningen, og slutter seg til dette. Flertallet viser videre til at flere skoler rapporterer om stor interesse for de praktisk-estetiske fagene. Flertallet viser i denne forbindelse til de gode erfaringene fra Grønland Voksenopplæringscenter. Også andre skoler kan vise til gode erfaringer. Dette bør være retningsgivende for den fremtidige satsingen i fengselsundervisningen.

Flertallet viser til at innsatte som gruppe har mange problemer å stri med. Det kan være alt fra dårlige skoleerfaringer og vanskeligheter med å skaffe arbeid eller bolig til svake sosiale nettverk, psykiske problemer og stort rusmisbruk. Alle disse faktorene kan være med på å skape sperrer for læring. Flertallet mener derfor at opplæringen innenfor kriminalomsorgen må bruke tid på å skape positive forventninger, utvikle selvtillit og tro på egne muligheter. Flertallet vil sterkt understreke vektleggingen av de praktisk-estetiske fagene i denne sammenhengen.

Flertallet viser til prosjektet "Musikk i fengsel og frihet" som startet i 1991. Prosjektet er organisert under Norsk musikkråd og er støttet av Justisdepartementet. Prosjektet finnes i dag ved ni soningssteder, og hovedmålet med prosjektet er å gjøre den enkelte bedre rustet til å mestre fritiden sin etter løslatelse. Flertallet ser viktigheten av dette prosjektet og mener at prosjektet må sikres midler til videre drift. Flertallet er kjent med at prosjektet er under evaluering, og ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om på hvilken måte "Musikk i fengsel og frihet" kan bli et landsomfattende tiltak med fast finansiering.

Opplæring for kvinnelige innsatte

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, er kjent med at opplæringen for kvinnelige innsatte i mange år har vært kritisert for i for liten grad å være tilpasset opplæringsbehovene til denne gruppen. Forskningsevalueringen viser blant annet at en del kvinnelige innsatte opplever enkelte av opplæringstilbudene som lite tilgjengelige og at de ikke har samme tilgang til verkstedene som menn. Det bør også legges vekt på bedre tilrettelegging for videre skolegang etter avsluttet soning.

Flertallet viser til at evalueringsrapporten foreslår flere tiltak for å styrke opplæringen for kvinnelige innsatte. Det foreslås blant annet å tilby flere kompetansegivende fag, at flere må gis anledning til å ta yrkesfag, et bredere tilbud i musikk, drama og kunst- og håndverksfag og at soningen må legges til rette slik at kvinnelige innsatte ikke taper tilbud når de soner sammen med menn. Flertallet er enig i dette og ber om at det blir tatt spesielt hensyn til denne gruppen når fengselsundervisningen skal videreutvikles og forbedres.

Opplæringstilbudene

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at forskningsevalueringene av fengselsundervisningen vurderer opplæringstilbudene som begrenset og at de i stor grad styres av tradisjon, rammevilkår og lærernes kompetanse. Flertallet mener det er viktig å se opplæring, arbeidsdrift og programvirksomhet i fengslene i sammenheng, og ser positivt på meldingens forslag om å i samarbeid med justismyndighetene gjennomgå fengslens programmer og læreplaner, for å kartlegge overlappende områder og for å gi føringer for hvordan en samordning kan styrke de innsattes tilbud på disse områdene. Det vil, slik flertallet ser det, styrke muligheten til mer helhetlige utdanningsløp, som er et mål også i grunnopplæringen utenfor fengselsmurene.

Flertallet mener videre at det er viktig at man ser opplæringen i forhold til de innsattes behov og forutsetninger. I fengslene soner ulike grupper med ulike opplæringsbehov. Mens noen innsatte var i en utdanningssituasjon før fengselsoppholdet, har andre innsatte liten eller mangelfull førstegangsutdanning. Svært mange har falt ifra videregående opplæring. Innenfor alle disse gruppene vil man finne ulike kategorier. Etter flertallets oppfatning er det derfor viktig med en god kartlegging av de innsattes utdanningsbakgrunn og dermed utdanningsbehov, slik at det kan legges en strukturert og målrettet plan for å gjennomføre en kompetansegivende utdanning. Her vil en aktiv rådgivningstjeneste spille en viktig rolle. Flertallet vil peke på det økende antall unge fanger som har behov for opplæring, noen innenfor grunnskoleområdet. Flertallet ser det som viktig at denne gruppen prioriteres også gjennom rådgivningstjenesten.

Informasjons og rådgivningstjeneste

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at forskningsevalueringene påviser svært ulik praksis for hvilken informasjon de innsatte får om opplæringstilbud og hvordan tilbudene presenteres. Mens skolen er aktivt til stede ved soningsstart ved enkelte fengsler, er den helt fraværende ved andre, noe som fører til at innsatte selv må ta initiativ til opplæring. Dette rammer særlig de som har dårligst utgangspunkt og svakest motivasjon.

Flertallet viser til at stortingsflertallet under behandlingen av St.meld. nr. 30 (2003-2004) "Kultur for læring" gikk inn for å styrke rådgivningstjenesten i grunnopplæringen. Flertallet mener at en styrket utdannings- og yrkesrådgivning og en mer aktiv veiledning vil være svært viktig for å støtte innsatte i valg og gjennomføring av utdanningsplaner. Flertallet forutsetter at styrkingen av rådgivningstjenesten også vil gjelde for opplæringen innenfor kriminalomsorgen.

Bibliotekstjenesten i fengslene

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, ser positivt på at meldingen vier bibliotektilbudet i fengslene oppmerksomhet. Meldingen fremholder at bibliotekene er en viktig kilde til utdanning, men viser at kun om lag halvparten av landets fengselsplasser har et bibliotektilbud. Dette tilbudet er til gjengjeld svært godt benyttet, med gjennomsnittlig 90 årlige utlån til innsatte, mot 5 i den øvrige befolkningen.

Flertallet mener det er bekymringsfullt at kun 13 av landets fengsler har et bibliotektilbud i dag. Bøker byr på lærdom og leseopplevelser som kan berike en soningssituasjon. En publikasjon fra ABM-utvikling viser at fengselsbibliotekenes bokutlån per innsatt var 23,7 ganger så høyt som folkebibliotekenes utlån av bøker til voksne per voksen. Dette gir etter flertallets oppfatning en viktig indikasjon på at bibliotektilbudet i fengslene er viktig og verdt å verne om og videreutvikle.

Flertallet vurderer bibliotekene som en viktig kilde for informasjonsinnhenting i en opplæringssammenheng, og viser til at alle elever ifølge opplæringsloven skal ha tilgang til skolebibliotek. Flertallet viser også til Europarådets rekommandasjoner om Opplæring i fengsel fra 1990, der det i § 10 sies at: "Fanger bør ha direkte tilgang til et velforsynt bibliotek minst en gang per uke."

Flertallet ber på denne bakgrunn Regjeringen styrke bibliotekstjenesten i fengslene og legge til rette for at samarbeidet mellom opplæringssektoren og fengselsbibliotekene utvikles nærmere. Flertallet viser til merknad i Budsjett-innst. S. nr. 2 (2004-2005) fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, der det står:

"Komiteen er kjent med at fengselsbibliotekene i lang tid har vært drevet etter altfor trange budsjetter og at enkelte biblioteker har funnet å måtte trappe ned på bemanningssiden, med dårligere tilgjengelighet som

konsekvens. Komiteen viser til at dette tilbudet i fengslene er mye benyttet og er svært viktig for de innsatte.

Komiteen konstaterer at det i første rekke er staten som ikke har fulgt opp sine forpliktelser i henhold til inngått avtale og vil sterkt understreke nødvendigheten av å komme i gang med opptrappingsplanen som ble varslet allerede i forbindelse med ABM-meldinga."

Flertallet peker på at det er nødvendig å utvide ordningen med flere fengselsbibliotek og å styrke budsjettene ved de eksisterende fengselsbibliotekene.

Skolelokaler

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til meldingen som viser at skolelokaler i fengslene flere steder er lite hensiktsmessige. De er ofte små og gir dårlig ressursutnyttelse. Med større undervisningslokaler kan ressursene bli utnyttet betraktelig bedre.

Flertallet støtter departementet i at ved renovering eller utvidelse av eksisterende fengsler, eller ved bygging av nye, så må skolelokaler inngå i byggeprogrammene på en naturlig måte, og at man i størst mulig grad skal legge opp til en samlokalisering av verksteder, undervisningslokaler og bibliotekjeneste. Flertallet mener dette er viktige forutsetninger for et bedre opplæringsstilbud til innsatte i norske fengsler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener imidlertid også at det må legges planer for utvikling av skolelokaler, arbeidsbedrifter og bibliotekjeneste ved eksisterende fengsler, selv om det ikke foreligger andre utbyggingsplaner for disse. Svært mange av landets innsatte soner sine dommer ved slike institusjoner, og deres utdanningsmuligheter skal ikke være mindre enn andres grunnet lokaliteter.

Bruk av frigang

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at de innsattes rettigheter til yrkesfaglig opplæring i stor grad begrenses av hva som er mulig å få til innenfor fengselet. Disse medlemmer viser til at det i Norge er lite bruk av frigang til skole og arbeid, mens dette benyttes i større grad i Danmark. Disse medlemmer er enig med departementet i at skolen i større grad kan be fengslene vurdere frigang for innsatte som kan ha nytte av det i opplæringen. Dette kan gjøres etter en grundig vurdering av den innsattes behov og foreliggende muligheter i nærmiljøet. Disse medlemmer vil peke på at frigang i hovedsak skjer fra åpne fengsler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at frigang til skole og arbeid er lite benyttet ved norske fengsler. I Danmark benyttes frigang i mye større grad enn i Norge. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at man i større grad må ta i bruk frigang for å imøtekomme innsattes behov for opplæring.

Disse medlemmer vil understreke at ut ifra prinsippene om normalisering, integrering, åpenhet og ansvarlighet, bør frigang til skole og arbeid benyttes i langt større omfang enn hva som er tilfellet i dag. På denne måten kan straffedømte i tillegg til skole også ta i bruk samfunnets ordinære tilbud, som bibliotek og behandlingstilbud.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til forskning og kriminalomsorgens egen statistikk, som viser at det er svært liten svikt når det gjelder frigang. Forskning i Danmark viser også at frigang til skole reduserer tilbakefall til kriminalitet. Frigang gis i hovedsak fra åpne fengsler (fengsler med lavere grad av sikkerhet), men kan ifølge straffegjennomføringsloven, også gis fra lukkede fengsler. Ifølge en nordisk kartlegging av fengselsundervisningen "Å lære bak murene", utgitt av Nordisk Ministerråd, er en fengselsplass i åpne fengsler mye billigere enn en fengselsplass i lukkede fengsler. Disse medlemmer vil derfor sterkt anmode om at kriminalomsorgen tar i bruk frigang i mye større grad enn hva som er tilfellet i dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen stiller seg avvisende til økt bruk av frigang i forbindelse med opplæring innenfor kriminalomsorgen og viser til sine øvrige merknader.

Universitets- og høyskolestudier

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til kartleggingen av innsattes utdanningsbakgrunn, som viser at 12 pst. av de innsatte har utdanning fra universitet eller høyskole, enten i form av enkeltfag eller avsluttet grad. De kvinnelige innsatte har i høyere grad enn mannlige innsatte fullført enkeltfag eller grad fra høyskole eller universitet. Flertallet viser til at det er registrert et stort ønske blant de innsatte om høyere utdanning. Flertallet er enig med Regjeringen i at fengsel, Aetat og skole lokalt må finne fram til løsninger som i minst mulig grad skaper unødige praktiske hindringer og som legger til rette for deltakelse i høyere utdanning. Flertallet er videre enig med Regjeringen om at man må øke mulighetene for å ta i bruk fjernundervisning, for på den måten å gjøre det lettere for de innsatte å ta ulike former for høyere utdanning.

Flertallet er kjent med at mange skoler i fengslene har gitt tilbakemelding om at innføringen av kvalitetsreformen har gjort det vanskeligere for innsatte å ta høyskole- og universitetsutdanning. Flertallet mener at universitets- og høyskolesektoren i større grad enn i dag må forplikte seg til å følge opp og tilrettelegge for høyere utdanningstilbud for innsatte i fengslene. Flertallet ønsker ikke at kvalitetsreformen skal vanskeliggjøre tilgangen til høyere utdanning for dem som for kortere eller lengre tid oppholder seg i institusjon, og som ønsker høyere utdanning.

Tverretattlig samarbeid

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at forskningsevalueringen av fengselsundersvisningen peker på flere svakheter i det tverretattlige samarbeidet. Flertallet er enig i de forslagene som meldingen presenterer for å styrke dette området. Ifølge straffegjennomføringsloven § 4 om forvaltningssamarbeid, skal kriminalomsorgen i samarbeid med andre offentlige etater legge til rette for at domfelte og innsatte i varetekt får de tjenester de etter lovgivningen har krav på. Som departementet understreker, må straffegjennomføringen, dersom den skal ha en rehabiliterende effekt, legge vekt på at den innsatte ved løslatelse i rimelig grad har dekket de behov som er nødvendig for å fungere i samfunnet. Det kan gjelde bolig, arbeid, utdanning, helsetilbud, tilbud fra rusomsorgen og et godt utviklet sosialt nettverk.

Flertallet vil understreke og innskjerpe at opplæringen må utgjøre en del av en helhetlig plan som blir fulgt opp etter avsluttet soning. Det må derfor lages klare avtaler mellom eksterne og interne etater, som det er enkelt for den løslatte å forholde seg til og som forplikter de ulike etater til å samarbeide. Flertallet er enig med Regjeringen i at "Steinkjermodellen", som er en enkel modell for forvaltningssamarbeid og som setter eleven i sentrum, bør videreutvikles til å gjelde for alle fengsler og oppfølgingsklasser.

Oppfølging etter avsluttet straffegjennomføring

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, er enig med Regjeringen i at

"... opplæringen som de innsatte begynner på i fengslene, bør følges opp av en systematisk og strukturert plan med vekt på tilpasset opplæring. Planen må strekke seg til tiden etter avsluttet straffe- gjennomføring og ha tydelig plassert ansvar for oppfølging."

Flertallet viser til at oppfølgingsklassene utgjør en liten, men viktig del av oppfølgingsarbeidet for en liten, men viktig gruppe. Det er etter flertallets oppfatning av stor betydning å utvikle bedre kontakt med det ordinære skoleverk, arbeidsliv, voksenopplærings-senter og høyskole og universitet, for i større grad å imøtekomme tidligere straffedømtes behov for opplæring etter avsluttet soning.

Flertallet viser til at forskningsevalueringene påviser at oppfølgingsarbeidet er for dårlig ivare tatt. Det er et manglende samarbeid mellom ulike yrkesgrupper, løslatelsene er dårlig forberedt og tiltak som skulle vært på plass mangler. Dette er konklusjoner som flere forskningsrapporter har kommet fram til de siste 20-30 år. Samtidig vil flertallet vise til at kriminaliteten koster samfunnet svært dyrt, flere titalls mrd. kroner hvert år. Departementet viser selv til St.meld. nr. 23 (1991-1992) "Om bekjempelse av kriminalitet", der kriminaliteten anslås til å koste samfunnet 38 mrd. kroner i 1990. Dersom utdanning kan bidra til en vellykket rehabilitering bare for noen få, vil det likevel være en god investering, både i økonomisk og i rent menneskelig forstand.

Flertallet er opptatt av å løfte fram det samfunnsøkonomiske perspektivet ved rehabiliteringen. Flertallet finner det svært interessant å lese om KrAmi-prosjektene fra Sverige i meldingen. Her har svensk kriminalomsorg gått nye veier i oppfølgingsarbeidet og i det tverretattlige samarbeidet. Svensk kriminalomsorg, sosialetaten og arbeidsformidlingen har gått sammen om prosjekt etter avsluttet soning, som skaffer deltakerne fast arbeid. De får tett oppfølging i fritiden og opplegget er basert på konsekvenspedagogiske metoder. I rapporter fra Sosialstyrelsen i Sverige er det samfunnsøkonomiske resultatet av disse prosjektene evaluert. Forskningen viser at det er betydelig lavere tilbakefall til kriminalitet, mindre rusmisbruk og at de aller fleste er i jobb etter fem år. Flertallet mener de samfunnsøkonomiske resultatene er oppsiktsvekkende og særdeles positive. For hver krone investert i KrAmi, får samfunnet tilbake mellom 13 og 18 kroner. Dette er gevinster som både den enkelte og samfunnet nyter godt av. Flertallet mener derfor det er svært viktig å få det samfunnsøkonomiske perspektivet tydeligere fram i norsk kriminalomsorg.

Flertallet viser til at departementet foreslår at det blir gjennomført et pilotprosjekt om oppfølging av utdanning etter avsluttet soning. Flertallet vil støtte dette og vil peke på at et større prosjekt i regi av utdanningsmyndighetene, som inkluderer skole, kriminalomsorg, sosialetat og Aetat, etter modell fra KrAmi-prosjektene i Sverige, kan gi gode resultater. Flertallet mener at dersom skolen inngår i dette samarbeidet, så kan resultatene bli enda bedre enn i Sverige.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til de gode erfaringene fra KrAmi-prosjektet i Sverige. Disse medlemmer mener at det er viktig å raskt etablere et stort landsomfattende, tverrfaglig prosjekt hvor kriminalomsorgen, sosialetaten, arbeidsformidlingen og skoleverket inngår. Disse medlemmer mener at det må bli satt av midler i statsbudsjettet for 2006. På denne måten kan vi få et mer nøyaktig bilde av de samfunnsøkonomiske konsekvensene av å styrke dette feltet, samtidig som det tverretattlige samarbeidet styrkes. Prosjektet bør gå over tid og følges opp med evaluering.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 sette av midler til et stort, landsomfattende, tverrfaglig prosjekt hvor kriminalomsorgen, sosialetaten, arbeidsformidlingen og skoleverket skal være involvert. Deltakerne i prosjektet skal skaffes fast arbeid og få tett oppfølging i fritiden."

Fengsler uten opplæring

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til meldingen som konstaterer at det i dag er 13 fengsler som ikke har noe opplæringstilbud i regi av skoleverket. Kartleggingen av innsattes utdanningsbakgrunn viser at rundt 5 pst. av de innsatte ved disse fengslene ikke har fullført grunnskoleutdanning, og

hele 37,6 pst. av dem ikke har fullført noen form for videregående opplæring. Dette avdekker, slik flertallet ser det, et stort behov for opplæring i de fengslene som i dag ikke har skoletilbud.

Flertallet viser til at hele 50 pst. av de innsatte i de fengslene som i dag ikke har skole, ønsker å ta mer utdanning. Flertallet er kjent med at ved fengslene i Danmark og Finland, får samtlige tilbud om opplæring. Ved Sveriges 54 fengsler er det kun 1 eller 2 (fengsel for promilledømte) som i dag ikke har tilbud om opplæring. Flertallet mener at det manglende skoletilbudet er alvorlig og ber Regjeringen, både økonomisk og organisatorisk, lage en plan som sikrer at det blir gitt opplæring ved de fengslene som i dag ikke har skole.

Rettighetsbasert opplæring

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen ser positivt på at departementet ønsker å identifisere behovet for rettighetsbasert opplæring. Flertallet mener det er viktig å ha et utvidet perspektiv på en slik kartlegging. Flertallet foreslår at en slik kartlegging bør følge opp kartleggingen av de innsattes utdanningsbakgrunn og utdanningsbehov, med tanke på å kartlegge innsatte som har rett til opplæring, men som ikke får det. Det vil være aktuelt å finne ut hvorfor de ikke får slik opplæring, om de ønsker opplæring (og hva slags opplæring de ønsker) og hvordan slike ønsker kan imøtekommes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsens har merket seg at det i norske fengsler er en betydelig andel utlendinger blant de innsatte, om lag 18 pst. Disse medlemmer har merket seg departementets henvisning til rekommandasjoner fra Europarådet når det gjelder utenlandske og andre minoritetsspråklige fanger. Disse medlemmer har merket seg henvisningen til at det anbefales at fengslene må ta "særlig hensyn til utlendinger og andre minoritetsspråklige og deres spesielle opplæringsbehov, særlig når det gjelder språk".

Disse medlemmer avviser særbehandling og særrett for utenlandske og andre minoritetsspråklige fanger. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet vil at alle utenlandske statsborgere som dømmes for forbrytelser med strafferamme fra ubetinget fengsel i 3 mnd. og oppover, automatisk utvises fra landet. For øvrige utenlandske fanger kan etter disse medlemmers syn hensyn til Den europeiske menneskerettighetskonvensjons tilleggsprotokoll § 2 om rett til opplæring for utenlandske fanger ivaretas gjennom alminnelig tilbud om voksenopplæring. Minoritetsspråklige fanger med norsk statsborgerskap som ikke behersker norsk, bør i sitt tilbud om tilpasset opplæring få innpasset opplæring som kan sikre tilfredsstillende ferdigheter i norsk muntlig og skriftlig for å sikre at de kan klare seg i samfunns- og arbeidsliv etter endt soning. Innenfor denne rammen inngår også rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. endringene i introduksjonsloven Innst. O. nr. 18 (2004-

2005) Ot.prp. nr. 50 (2003-2004). Disse medlemmer forutsetter at en stykkprisbasert finansiering også skal fange opp nødvendig utgiftsdekning for slike tiltak.

Disse medlemmer stiller seg avvisende til departementets omtale av at retten til opplæring for utenlandske fanger må sikres, og derved avvisende til de betydelige utgifter en slik sikring av rett til opplæring vil medføre for staten.

Disse medlemmer har registrert departementets forslag som er oppsummert i meldingens kap. 3.7. I tråd med eget forslag om ny modell for organisering av opplæring innenfor kriminalomsorgen legger disse medlemmer til grunn at de tiltak som beskriver økt ansvar og økt deltagelse fra skoleeiere og lokale skoler, skjer innenfor rammen av kontrakter mellom kriminalomsorgen og utdanningsmyndighetene etter en ny modell for hovedorganisering for opplæring innenfor kriminalomsorgen.

Disse medlemmer peker spesielt på at dette vil være nødvendig også for å sikre opplæring uavhengig av skoleåret. Disse medlemmer stiller seg også avvisende til første del av Regjeringens forslag om at "den lokale skolen og skoleeiere må legge vekt på å inkludere oppfølgingsklasser i hele skolens virksomhet og tilpasse tilbudene til den enkeltes behov".

2.4 Finansiering

Finansiering av opplæringstilbud

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til kartleggingen av innsattes utdanningsbakgrunn som viser at om lag 8 pst. av dem ikke har fullført grunnskole og at hele 49 pst. ikke har ikke fullført noe nivå av videregående opplæring. De innsatte ligger dermed langt under befolkningen for øvrig når det gjelder utdanningsnivå. Flertallet mener det er særlig alvorlig at så mange som 65 pst. av de innsatte under 25 år ikke har fullført videregående skole.

Flertallet synes likevel det er positivt å lese at det er hele 65 pst. av de innsatte som har minst ett utdanningsønske. Dette er motivasjon som må gripes tak i og følges opp. Flertallet mener skolen i fengslene må få kapasitet til å møte behovene og til å følge opp de ulike utdanningsønskene som de innsatte har. Det er etter flertallets mening svært viktig at det blir gitt en opplæring som så langt som mulig samsvarer med de innsattes behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til St.prp. nr. 1 (2004-2005) fra Justis- og politidepartementet der det framgår at fengselskapasiteten er økt med 320 plasser fra 2002 til utgangen av 2004. Disse medlemmer er kjent med at den økningen ikke har ført til økte midler til opplæring. Disse medlemmer ser med bekymring på at et økende antall fanger på denne måten ikke får et fullgodt undervisningstilbud i fengselet, og viser til flertallsmerknaden foran under kapitlet "Fengsler uten opplæring" om utarbeidelse av en plan for å sikre opplæring ved fengsler som i dag ikke har

opplæring, og forutsetter at planen også skal omfatte de fengsler som i dag ikke har et fullgodt undervisnings-tilbud.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er kjent med at det ikke er avsatt midler i forbindelse med at soningskapasiteten har økt de siste årene. Ifølge St.prp. nr. 1 (2004-2005) fra Justis- og politidepartementet har fengselskapasiteten økt med 320 plasser fra 2002 til utgangen av 2004. Dette har skjedd uten at økningen i antall soningsplasser har blitt fulgt opp med midler til opplæring.

Disse medlemmer viser til at da Stortinget gjorde vedtak om denne meldingen, ba Stortinget også om at:

"Meldingen må ta utgangspunkt i de utfordringer som forskningsevalueringen av fengselsundervisningen skisserer, og fremme en helhetlig tiltaks- og finansieringsplan for hvordan kvaliteten på opplæringen i kriminalomsorgen kan forbedres."

Disse medlemmer konstaterer at dette ikke er gjort. Disse medlemmer ber derfor om at meldingen blir fulgt opp med en finansieringsplan som sikrer fengselsundervisningen forutsigbare rammevilkår.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 legge fram en finansieringsplan for fengselsopplæringen som sikrer forutsigbare rammevilkår."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at planen skal dekke opp etterlepet av de nye soningsplassene, sikre opplæring i fengsler som i dag ikke har opplæringstilbud, sikre finansiering og utbygging av fengselsbibliotekene. Finansieringsplanen bør bygge på en modell der hver soningsplass utløser timer/midler til opplæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen har merket seg at finansieringen av opplæringen innenfor kriminalomsorgen skjer ved øremerket statlig tilskudd. Disse medlemmer har videre merket seg at dette er basert på avtaler fra 1989 mellom staten og hver enkelt fylkeskommune som har fengsel i sitt fylke. Disse medlemmer mener at det i forbindelse med den fremlagte meldingen om opplæring i kriminalomsorgen, samt eget forslag om ny modell for organisering, også bør foretas en gjennomgang av

finansieringsordningen. Disse medlemmer legger til grunn en finansieringsordning som i hovedsak baseres på statlig stykkprisfinansiering som inkluderer opplegg for slutføring av påbegynt opplæring også etter endt soning. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om statlig finansiering av opplæring innenfor kriminalomsorgen."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 legge fram en finansieringsplan for fengselsopplæringen som sikrer forutsigbare rammevilkår.

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om organisering av samlede tiltak overfor straffedømte i en modell der Justisdepartementet tillegges et overordnet ansvar.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om statlig finansiering av opplæring innenfor kriminalomsorgen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 sette av midler til et stort, landsomfattende, tverrfaglig prosjekt hvor kriminalomsorgen, sosialetaten, arbeidsformidlingen og skoleverket skal være involvert. Deltakerne i prosjektet skal skaffes fast arbeid og få tett oppfølging i framtiden.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 27 (2004-2005) - om opplæringen innenfor kriminalomsorgen - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 24. mai 2004

Rolf Reikvam
leder

Lena Jensen
ordfører

